



READY

EU READY TO READ
Lako razumljiva verzija
odredbi Europske unije

Urednici: Forum za slobodu odgoja, Hrvatska

Autori: Mario Bajkuša, Maja Šarić, Leila Younis

Korektura: Forum za slobodu odgoja

Dizajn: Robin Höft, Framework Filmagentur

Uredništvo: Partneri projekta „READY“

YES Forum, Njemačka (koordinatori)
Forum za slobodu odgoja, Hrvatska
Framework Filmagentur, Njemačka
Institute of Training and Vocational Guidance (IEKEP), Grčka
Pistes-Solidaires, Francuska
Zefiro Societa Cooperativa Sociale, Italija

Posjetite web stranicu projekta „READY“ za više informacija:

<https://www.yes-forum.eu/our-work/projects/ready-raising-eu-awareness-through-accessible-documents-for-youth/>

Zahvale:

Od srca zahvaljujemo različitim pojedincima i pojedinkama čiji su neprocjenjivi doprinosi učinili ovaj projekt i publikaciju stvarnošću. Posebnu zahvalnost upućujemo mladim sudionicima i sudionicama te stručnjacima i stručnjakinjama za rad s mladima i socijalni rad koji:e su se aktivno uključili:e u projektne sastanke i treninge, obogaćujući ishode svojim autentičnim iskustvima i vrijednim povratnim informacijama. Njihova predanost i uključenost bili su ključni za kreiranje ove publikacije.

Izjava o odricanju od odgovornosti:

Izdavanje ove publikacije sufinancirano je sredstvima programa Europske unije Erasmus+ (ugovor broj: 2021-1-DE04-KA220-YOU-000028868). Ova publikacija izražava isključivo stajalište njenih autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

Slike u publikaciji izrađene su od strane YES Foruma i njegovih projektnih partnera. Korištenje bilo kojoj drugoj strani je zabranjeno. Tekst sadržan u ovom priručniku napisan je od strane projektnih partnera.



**Sufinancira
Europska unija**



SADRŽAJ

Uvod	4
Razumijevanje Europske unije	
Nadležnosti	5
Institucije	7
Zabrana diskriminacije i građanstvo Europske unije	
Uklanjanje nejednakosti, promicanje ravnopravnosti i uključivosti	12
Suzbijanje diskriminacije	13
Pravo građanstva	14
Sloboda kretanja osoba u prostoru slobode, sigurnosti i pravde	
Sloboda kretanja	15
Schengenski prostor	16
Zapošljavanje i socijalna sigurnost	
Socijalna politika	18
Obrazovanje, strukovno osposobljavanje, mladi i sport	18
Okoliš	19
Euro	19
Zaključak	20
Pojmovnik	21
Izvorne odredbe	26
READY Projektni partneri	27

Europska unija kakvu danas poznajemo rezultat je sedamdesetogodišnjeg razvoja i dogovora koji su započeli 1951. godine osnivanjem Europske zajednice za ugljen i čelik. Od tada je potpisano još sedam velikih ugovora. Ugovor o funkcioniranju Europske unije temelj je za djelovanje Europske unije u području mladih te sadrži više od 300 stranica, no što je s jezikom i sadržajem: je li dostupan svima?

Ugovori su prevedeni na sve jezike 27 država članica Europske unije, što ne osigurava da svi razumiju tekst. U tim ugovorima nalazimo pravne osnove našeg života u društvu. Više od 300 stranica Ugovora o funkcioniranju Europske unije (TFEU) mogu se činiti kao "prazno slovo", daleko od naše svakodnevice, ali nose povijest onoga što Europska unija danas jest.



Kako onda osigurati da mladi ljudi prepoznaju važnost Europske unije ako su njezini tekstovi daleko od njihove stvarnosti?

Cilj ovog projektnog rezultata bio je proizvesti čitljivu kompilaciju najvažnijih odredbi iz ugovora Europske unije za mlade. Pod "najrelevantnijim odredbama" podrazumijevamo one članke koji imaju veliki utjecaj na živote mladih ljudi u Europi. Zbog toga smo odabrali teme koje su značajne u svakodnevnom životu mladih: razumijevanje Europske unije, nediskriminacija i državljanstvo Unije, slobodno kretanje osoba u području slobode, sigurnosti i pravde, zapošljivost i socijalna pitanja, okoliš i euro.

Kroz projekt READY putem pristupačnih dokumenata za mlade želimo podići svijest o Europskoj uniji među mladima tako što ćemo im relevantne odredbe iz ugovora Europske unije učiniti razumljivima.

Želimo podići kompetencije pismenosti mladih kako bi bolje razumjeli značenje ovih ugovora i važnost koju imaju za njihove živote te osigurati da im je jezik relevantnih odredbi ugovora i politika Europske unije dostupan.

Imajući ovu misao i cilj na umu na sljedećim stranicama naše publikacije „Spremni:e za čitanje“, pobrinuli smo se da jezik Europske unije bude lako čitljiv i razumljiv. Više od 50 članaka prilagođeno je mladima. Publikacija je nastala uz pomoć mladih i za mlade. U nekoliko radnih grupa s mladima iz Francuske, Grčke, Hrvatske, Italije i Njemačke stvarali smo i prilagođavali svaki članak koji ćete ovdje pronaći. Kao dodatak tu je i Pojmovnik kao dodatni alat za bolje razumijevanje složenih izraza čije se značenje ne može pojednostaviti, ali je njihova važnost više nego značajna u razumijevanju jezika i u svakodnevnom životu u Europskoj uniji.

Za one koji:e žele znati kako su napisani izvorni članci, dajemo vam QR kod za skeniranje i pregled izvornih ugovora na vašem jeziku.

Ova publikacija dostupna je na pet jezika: engleskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, njemačkom i talijanskom.

Nadamo se da će ti ova publikacija laka za čitanje biti korisna i dovesti Europsku uniju korak bliže tvom svakodnevnom životu!

NADLEŽNOSTI

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 2.

1. Ugovori daju Europskoj uniji (EU) isključivo pravo donošenja propisa i odlučivanja u određenim područjima. Države članice mogu u tim područjima djelovati samo ako im to dopusti sama EU.
2. Ugovori daju EU-u i državama članicama podijeljeno pravo donošenja propisa i odlučivanja u određenim područjima. U tim područjima države članice mogu donositi propise i odlučivati samo ako EU već nije stvorila svoje propise ili donijela svoje odluke.
3. Države članice moraju koordinirati svoje politike koje se odnose na gospodarstvo i radno pravo (i EU će pomoći u koordinaciji država članica).
4. EU ima ovlasti, definirane odredbama Ugovora organizirati svoju zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku te oblikovati zajedničku obrambenu politiku.
5. U određenim područjima i pod uvjetima utvrđenima

u Ugovorima, EU može poduprijeti ili pomoći djelovanje država članica pri čemu ne smije ugroziti njihove ovlasti i suverenitet u tom područjima.

6. Ugovori određuju za svako od gorenavedenih područja ovlasti EU-a i kako ih ona može izvršavati u odnosu na države članice.

ČLANAK 3.

1. EU ima isključivo pravo odlučivanja u ovim područjima:
 - a) carine
 - b) očuvanje morskih resursa i zajednička ribarstvena politika
 - c) trgovinska politika
2. EU ima isključivu nadležnost sklapanja međunarodnih ugovora ako takvi ugovori utječu na zajednička pravila EU-a.

ČLANAK 4.

1. Temeljem Ugovora EU ima podijeljene ovlasti s državama članicama u područjima koja nisu sadržana ili spomenuta u člancima 3. i 6.
2. EU i države članice dijele pravo odlučivanja u ovim područjima:
 - a) unutarnje tržište
 - b) određena pitanja socijalne politike
 - c) gospodarska, socijalna i teritorijalna kohezija (spajanje, raditi zajedno)
 - d) poljoprivreda i ribarstvo, osim očuvanje morskih resursa
 - e) okoliš
 - f) zaštita potrošača
 - g) promet
 - h) transeuropske mreže
 - i) energetika
 - j) sloboda, sigurnost i pravda
 - k) određena pitanja javnog zdravstva





ČLANAK 6.

EU ima ovlast podupirati, koordinirati i poboljšati djelovanja država članica u ovim područjima:

- a) zdravlje ljudi
- b) industrija
- c) kultura
- d) turizam
- e) obrazovanje, strukovno obrazovanje, mladi i sport
- f) civilna zaštita
- g) administrativna suradnja

3. U područjima istraživanja, tehnološkog razvoja i svemira, EU može utvrditi i provoditi programe, no ne može ograničiti države članice, niti može spriječiti države članice da samostalno djeluju.

4. U područjima razvojne suradnje i humanitarne pomoći, EU može provoditi aktivnosti i kreirati zajedničku politiku, no ne može ograničiti države članice, niti može spriječiti države članice da samostalno djeluju.

ČLANAK 5.

1. Države članice moraju raditi zajedno kada stvaraju svoje ekonomske politike. U tu svrhu Vijeće usvaja smjernice koje sve države članice moraju slijediti. Države članice čija je valuta euro imaju posebna pravila kojih se moraju pridržavati.

2. Države članice moraju raditi zajedno u pitanjima koja se odnose na politike zapošljavanja, i to sukladno mjerama i smjericama EU-a.

3. EU može osigurati koordinaciju socijalnih politika država članica.

INSTITUCIJE

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

EUROPSKI PARLAMENT

ČLANAK 223.

1. Europski parlament (EP) predlaže pravila i postupke za izbor svojih članova. Svaka odrasla osoba ima pravo glasa (tzv. univerzalno pravo glasa). Izborni postupci i načela moraju biti jednaka u svim državama članicama.



Službeni logo Europskog parlamenta

ČLANAK 227.

Svaka osoba koja živi u EU (i svaka organizacija koja ima sjedište u EU-u) ima pravo podnijeti peticiju Europskom parlamentu, samostalno ili zajedno s drugim građanima, a vezanu za bilo koje pitanje iz područja djelovanja EU-a koje neposredno utječe na tu osobu ili osobe.

ČLANAK 229.

EP ima barem jedan sastanak godišnje koji počinje drugog utorka u ožujku. Može se sastajati više puta na kraćim sastancima ako to zatraži većina njegovih članova, ili Vijeće, ili Komisija.

ČLANAK 231.

EP odlučuje većinom glasova ako je na sastanku prisutan dovoljan broj njegovih članova (tzv. kvorum). Koliko članova je dovoljno, utvrđeno je Poslovníkom samog EP-a.

EUROPSKO VIJEĆE

ČLANAK 235.

1. Pri glasovanju, svaki član Europskog vijeća može glasovati najviše u ime još jednog člana. Kada Europsko vijeće odlučuje glasovanjem, njegov predsjednik i predsjednik Komisije ne sudjeluju u glasovanju. Suzdržani glasovi ne mogu spriječiti donošenje odluka za koje se traži jednoglasnost.

2. Europsko vijeće može pozvati predsjednika Europskog parlamenta da govori pred tim tijelom.

3. Europsko vijeće odlučuje običnom većinom kada je riječ o pitanjima postupka ili poslovnika.

4. Glavno tajništvo Vijeća pomaže u radu Europskog vijeća.

ČLANAK 236.

Europsko vijeće odlučuje kvalificiranom većinom o broju i predsjedništvu različitih sastava Vijeća, osim o Vijeću za opće poslove i Vijeću za vanjske poslove.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

ČLANAK 237.

Sastanak Vijeća se održava kada to zatraži predsjednik Vijeća, jedan od članova Vijeća ili Komisija. U svakom slučaju, sastanak Vijeća organizira predsjednik Vijeća.

ČLANAK 238.

1. Kada odlučuje običnom većinom, to znači da Vijeće odlučuje većinom glasova svojih članova.

2. Kada Vijeće ne odlučuje na prijedlog Komisije ili Visokog predstavnika EU-a za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, kvalificirana većina znači da za odluku mora glasovati najmanje 72 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice koje zajedno čine najmanje 65 % stanovništva EU-a. Ovo se posebno pravi-

lo primjenjuje od 1. studenog 2014.

3. Ako u glasovanju ne sudjeluju svi članovi vijeća, kvalificirana većina znači da za odluku mora glasovati najmanje 55 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice sudionice koje zajedno čine najmanje 65 % stanovništva tih država. Odluka može biti blokirana ako protiv nje glasaju članovi Vijeća koji predstavljaju više od 35 % stanovništva država članica sudionika i još jedan glas više. Ovo se posebno pravilo također primjenjuje od 1. studenog 2014.

4. Suzdržani glasovi članova Vijeća ne mogu spriječiti donošenje odluka za koje se traži jednoglasnost.

ČLANAK 239.

Pri glasovanju, svaki član Vijeća može glasovati najviše u ime još jednog člana.



Službeni logo Vijeća Europske unije

EUROPSKA KOMISIJA

ČLANAK 244.

Članovi Komisije biraju se na temelju sustava rotacije kojeg je jednoglasno utvrdilo Europsko vijeće. Načela na kojima se temelji usvojeni sustav rotacije su:

- a) države članice su ravnopravne u ostvarivanju prava na mandat (redosljed mandata) i u trajanju mandata njihovih državljana kao članova Komisije
- b) svaki pojedini sastav Komisije mora odražavati demografski i geografski spektar svih država članica

ČLANAK 245.

Članovi Komisije ne smiju djelovati na način koji je protivan njihovim dužnostima (tzv. nespojivost). Države članice moraju poštivati njihovu neovisnost i ne smiju pokušavati na njih utjecati. Članovi Komisije ne smiju imati ni jedan drugi plaćeni ili neplaćeni posao. Kada stupaju na dužnosti u Komisiji, članovi moraju obećati (tzv. prisega) da će se ponašati časno i s poštovanjem u obavljanju svojih dužnosti te suzdržano u korištenju povlastica tijekom i nakon prestanka članstva u Komisiji. Ako član Komisije prekrši neku od ovih obveza, obična većina članova Vijeća ili Komisija može zatražiti od Suda Europske unije da dotičnog člana razriješi dužnosti ili da mu oduzme pravo na mirovinu ili neku drugu povlasticu.

SUD EUROPSKE UNIJE

ČLANAK 251.

Sud Europske unije odlučuje u malim skupinama sudaca (sudska vijeća) ili, kada je riječ o važnijim slučajevima, u velikim skupinama sudaca (veliko vijeće) sukladno vlastitim pravilima postupanja. U nekim slučajevima određenim statutom Suda, Sud Europske unije može odlučivati u punom sastavu što znači da u odlučivanju sudjeluju svi suci Suda.

ČLANAK 258.

Ako Komisija smatra da neka država članica nije ispunila ili je povrijedila neku obavezu koju ima temeljem Ugovora, poslat će toj državi mišljenje, a država članica može odgovoriti Komisiji. Potom Komisija priprema završno obrazloženo mišljenje.

Ako dotična država članica ne postupi sukladno obrazloženom mišljenju Komisije, i to u roku koji je tim mišljenjem dobila, Komisija može taj predmet uputiti Sudu Europske unije.

ČLANAK 259.

Država članica koja smatra da je neka druga država članica prekršila Ugovore može predmet uputiti Sudu Europske unije. Prije nego što neka država članica pokrene postupak protiv druge države članice, predmet mora uputiti Komisiji. Komisija tada traži mišljenja od svih zainteresiranih država. Nakon zaprimanja tih mišljenja Komisija daje svoje obrazloženo mišljenje o predmetu. Ako Komisija u roku od tri mjeseca od dana kada joj je predmet prvi put dostavljen neda svo-

je obrazloženo mišljenje, predmet može biti upućen Sudu.

ČLANAK 267.

Sud Europske unije odlučuje o:

- a) tumačenju Ugovora
- b) valjanosti i tumačenju akata institucija, tijelâ, uređâ ili agencija EU-a

*Objašnjenje: svaki sud države članice može zatražiti od Suda Europske unije odluku o tumačenju Ugovora ili drugih akata ako mu je tumačenje potrebno da bi odlučio o konkretnom predmetu.

Kada je riječ o najvišem sudu neke države članice, on mora uputiti takvo pitanje Sudu Europske unije. Ako se pak pitanje odnosi na osobu koja je u zatvoru (tzv. oduzimanje slobode), Sud Europske unije mora odlučiti što je prije moguće.

ČLANAK 270.

Sud Europske unije nadležan je i za rješavanje sporova između EU-a i njenih zaposlenika.



Službeni logo Suda Europske unije

Ugovor o Europskoj uniji

ČLANAK 14.

1. Europski parlament i Vijeće imaju zakonodavnu i proračunsku ovlast, tj. odlučuju o zakonima i proračunu. Europski parlament ima i druge nadzorne i savjetodavne ovlasti kako je to uređeno Ugovorima. On ujedno bira i predsjednika Komisije.

2. Europski parlament može imati najviše 750 članova - predstavnika građana EU-a plus predsjednika Parlamenta (tj. ukupno najviše 751 član). Građani država članica su zastupljeni razmjerno broju stanovnika, pri čemu država članica može imati najmanje 6, a najviše 96 zastupnika. Sastav EP-a utvrđuje Europsko vijeće jednoglasnom odlukom, a na temelju prijedloga i suglasnosti samog EP-a.

3. Članovi Europskog parlamenta biraju se na razdoblje od pet godina slobodnim i tajnim glasovanjem na općim i neposrednim izborima.

4. Europski parlament bira predsjednika i predsjedništvo iz redova svojih članova.

ČLANAK 15.

1. Europsko vijeće potiče razvoj EU-a utvrđivanjem općih političkih smjernica i prioriteta, no ono nema zakonodavne funkcije.

2. Europsko vijeće sastoji se od šefova država ili vlada država članica, predsjednika Europskog vijeća i predsjednika Komisije. U njegovom radu sudjeluje, iako nije njegov član, i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku.

3. Europsko vijeće sastaje se dvaput, svakih šest mjeseci, na poziv predsjednika tog tijela. Ako je potrebno, članovima mogu pomagati ministri država članica, a predsjedniku Komisije odgovarajući član Komisije. Kada to nalaže situacija, predsjednik Europskog vijeća može sazvati izvanredni sastanak Europskog vijeća.

4. Odluke se donose konsenzusom osim ako nije drugačije predviđeno Ugovorima.

5. Predsjednika Europskog vijeća članovi biraju kvalificiranom većinom na mandat od 2,5 godine, a mandat se može jednom obnoviti. U slučaju povrede dužnosti, Europsko vijeće može okončati mandat predsjednika.

6. Predsjednik Europskog vijeća:

- a) predsjedava Europskim vijećem (vodi Europsko vijeće)
- b) osigurava pripremu i kontinuitet rada Europskog vijeća u suradnji s predsjednikom Komisije i Vijećem za opće poslove
- c) pomaže u postizanju konsenzusa
- d) podnosi izvješće Europskom parlamentu nakon svakog sastanka Europskog vijeća
- e) kada je to potrebno, osigurava vanjsko predstavljanje Unije kada je riječ o pitanjima koja se odnose na njezinu zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku (zajedno s Visokim predstavnikom Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku)

Predsjednik Europskog vijeća ne može istovremeno obnašati dužnost u nacionalnoj vlasti.

ČLANAK 16.

1. Vijeće, zajedno s Europskim parlamentom, odlučuje o zakonima i proračunu. Ono utvrđuje politike i koordinira djelovanje EU-a na način utvrđen Ugovorima.

2. Vijeće se sastoji od jednog predstavnika svake države članice na ministarskoj razini, koji ministar smije predstavljati vladu i glasovati u ime vlade dotične države članice.

3. Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom, osim ako je u Ugovorima drukčije predviđeno.

4. Kvalificirana većina utvrđuje se kao većina koju čini najmanje 55 % članova Vijeća, što čini najmanje 15 članova te kojom su predstavljene države članice koje zajedno čine najmanje 65 % stanovništva Unije.

[...]

ČLANAK 17.

1. Komisija promiče opće interese EU-a. Osigurava primjenu Ugovorâ i nadzire primjenu prava EU-a pod kontrolom Suda Europske unije. Izvršava proračun i upravlja programima. Izvršava koordinacijske, izvršne i upravljačke funkcije, kako je utvrđeno u Ugovorima. Osim u slučaju zajedničke vanjske i sigurnosne politike te drugim slučajevima predviđenima u Ugovorima, osigurava vanjsko predstavljanje Unije. Pokreće godišnje i višegodišnje planiranje programa Unije radi ostvarenja međuinstitucionalnih sporazuma.

2. Komisija predlaže zakonodavne akte EU-a.

3. Mandat članova Komisije traje pet godina. Komisija je neovisna u svom radu. Njeni članovi ne smiju dobiti upute od bilo koje vlade ili institucije, niti postupati na način protivan njihovim dužnostima (tzv. nespojivost).

4. Do 31. listopada 2014. Komisija se sastojala od po jednog državljanina svake države članice, predsjednika Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, koji je ujedno jedan od njezinih potpredsjednika.

5. Od 1. studenoga 2014. Komisija se sastoji od onog broja članova, uključujući njezina predsjednika i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, koji odgovara dvjema trećinama broja država članica (osim ako Europsko vijeće jednoglasno odluči taj broj izmijeniti). Članovi Komisije biraju se među državljanima država članica na temelju sustava strogo ravnopravne rotacije među državama članicama koji odražava demografski i geografski spektar svih država članica.

6. Predsjednik Komisije:

- a) utvrđuje smjernice rada Komisije
- b) odlučuje o unutarnjem ustroju Komisije
- c) imenuje potpredsjednike, osim Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, iz redova članova Komisije

Član Komisije i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku podnose ostavku ako to zatraži predsjednik Komisije.

7. Europsko vijeće kvalificiranom većinom predlaže Europskom parlamentu kandidata za predsjednika Komisije uzimajući u obzir rezultate izbora za Europski parlament. Europski parlament bira toga kandidata većinom glasova svojih članova. Ako kandidat ne dobije potrebnu većinu glasova, Europsko vijeće može u roku od jednog mjeseca predložiti novog kandidata. Vijeće, u suglasju s izabranim predsjednikom Komisije, utvrđuje popis ostalih osoba koje predlaže za imenovanje članovima Komisije. Izbor tih osoba obavlja se na temelju prijedloga država članica.

Predsjednika Komisije, Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i ostale članove Komisije glasovanjem potvrđuje Europski parlament, i

to kolektivno (Komisiju u cjelini, ne glasovanje o svakom pojedinačno). Na temelju takve potvrde Komisiju imenuje Europsko vijeće kvalificiranom većinom glasa.

8. Komisija je kolektivno, kao tijelo, odgovorna Europskom parlamentu. Europski parlament može zatražiti ostavku članova Komisije (tzv. glasanje o (ne)povjerenju).



Službeni logo Europske komisije

ČLANAK 18.

1. Europsko vijeće, kvalificiranom većinom i uz suglasnost predsjednika Komisije, imenuje Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku. Na isti ga način i razrješava dužnosti.

2. Visoki predstavnik vodi zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Unije i sudjeluje u razvoju zajedničke obrambene politike.

3. Visoki predstavnik predsjedava Vijećem za vanjske poslove.

4. Visoki predstavnik jedan je od potpredsjednika Komisije. On osigurava dosljednost vanjskog djelovanja Unije (međunarodni odnosi i politike).

ČLANAK 19.

1. Sud Europske unije sastoji se od Suda, Općeg suda i specijaliziranih sudova. On tumači i nadzire primjenu Ugovora. Države članice osiguravaju učinkovitu pravnu zaštitu u svim područjima EU prava.

2. Sud se sastoji od po jednog suca po državi članici, a Sudu pomažu neovisni odvjetnici. Opći sud se sastoji od najmanje jednog suca po državi članici. Suci i neovisni odvjetnici Suda te suci Općeg suda biraju se iz reda osoba čija je neovisnost neupitna i koje ispunjavaju određene uvjete (uvjeti su utvrđeni člancima 253. i 254. Ugovora o funkcioniranju Europske unije). Imenuju ih vlade država članica suglasnom odlukom na razdoblje od šest godina. Suci i neovisni odvjetnici kojima je istekla dužnost mogu biti ponovno imenovani.

3. Sud Europske unije radi sljedeće:

- a) donosi odluke u postupcima koje pokreću države članice, institucije ili fizičke ili pravne osobe
- b) odlučuje o prethodnim pitanjima, na zahtjev sudova država članica, o tumačenju prava Unije ili valjanosti akata koje su usvojile institucije
- c) donosi odluke u ostalim slučajevima predviđenima Ugovorima

UKLANJANJE NEJEDNAKOSTI, PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI I UKLJUČIVOSTI

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 8.

U svim djelovanjima EU-a promiču se jednaka prava muškaraca i žena u cilju uklanjanja neravnopravnosti bilo koje vrste.

ČLANAK 9.

Pri utvrđivanju i provedbi svojih politika i aktivnosti, EU mora promicati visoku razinu zapošljavanja, osigurati odgovarajuću razinu socijalne zaštite, ustrajati u borbi protiv društvene isključenosti te promicati visoku razinu obrazovanja i osposobljavanja, kao i zaštitu zdravlja ljudi.

DIREKTIVA VIJEĆA 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. O uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zani- manja

ČLANAK 2.

Pojam nedopuštenog razlikovanja u slobodama i pravima (tzv. zabrana diskriminacije):

1. Svi ljudi imaju jednaka prava i zabranjeno je različito postupanje u odnosu na rad (zapošljavanje, obavljanje zanimanja) bez obzira na razlike između ljudi (tzv. načelo jednakog postupanja).

2. Radi boljeg razumijevanja stavka 1. objašnjavaju se pojmovi:

a) izravna diskriminacija – kada se prema jednoj osobi postupa (ili se postupalo, ili će se postupati) lošije nego prema drugoj osobi u sličnoj situaciji

b) neizravna diskriminacija – kada se određena politika, pravilo ili način postupanja primjenjuje na jednak način prema svima, ali takvo postupanje dovodi do lošijeg učinka i stavlja u neravnopravan položaj osobe određene vjere ili uvjerenja, osobe s invaliditetom, osobe određene dobi ili određene spolne orijentacije, u usporedbi s ostalim osobama, osim u sljedećim slučajevima:

- ako za to postoji legitimno i razmjerno opravdanje
- ako se radi o osobama s invaliditetom i obvezi poslodavaca da poduzme odgovarajuće mjere za uklanjanje negativnog učinka za tu skupinu osoba

3. Uznemiravanje je oblik diskriminacije, a radi se o nepoželjnom ponašanju prema nekoj osobi sa svrhom zastrašivanja, ponižavanja ili narušavanja njenog samopoštovanja.

4. Poticanje na diskriminaciju određene osobe ili skupine također predstavlja oblik diskriminacije.

5. Ova pravila o zabrani diskriminacije (tj. o jednakom postupanju) ne utječu na nacionalne zakone koji su potrebni u demokratskom društvu, a odnose se na očuvanje javne sigurnosti, održanje javnog reda i prevenciju kaznenih djela, zaštitu zdravlja te zaštitu prava i sloboda drugih ljudi.

ČLANAK 3.

Na što se primjenjuju ova pravila:

1. Ova se Direktiva primjenjuje na sve osobe u javnom ili privatnom sektoru, uključujući i javna tijela, a odnosi se na:

a) uvjete zapošljavanja (rad za nekoga) i samozapošljavanja (vlastito poduzeće) - ovo uključuje mjerila odabira i uvjete za primanje u radni odnos, bez obzira na to o kojoj se vrsti djelatnosti

radi ili na kojoj profesionalnoj razini, kao i na napredovanju na radnom mjestu

b) pristup profesionalnoj orijentaciji, strukovnom osposobljavanju, prekvalifikacijama i iskustvu praktičnog rada

c) uvjete rada, uključujući otkaze i plaće

d) sudjelovanje u organizacijama radnika (sindikati i dr.), ili poslodavaca, ili u drugim strukovnim organizacijama, uključujući pristup povlasticama koje takve organizacije osiguravaju

[...]

SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 10.

Europska unija je utvrdila da će u svim svojim aktivnostima i politikama suzbijati diskriminaciju svake vrste (na temelju spola, rase, etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije).

ČLANAK 18.

U slučaju potrebe za dodatnim pravilima i aktivnostima u suzbijanju bilo kojeg oblika diskriminacije, takva pravila donose zajedno Europski parlament i Vijeće.

Zabranjena je svaka diskriminacija na temelju državljanstva.

ČLANAK 19.

Vijeće može, odlučujući jednoglasno u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta, poduzeti odgovarajuće radnje radi suzbijanja diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije [...].

DIREKTIVA VIJEĆA 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. O provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo

ČLANAK 2.

Pojam diskriminacije:

1. Svi ljudi imaju jednaka prava i ne smije se prema njima drugačije postupati neovisno o njihovim razlikama (boja kože, rasa, etničko podrijetlo).

2. Radi boljeg razumijevanja stavka 1. objašnjavaju se pojmovi:

a) izravna diskriminacija – kada se prema jednoj osobi postupa (ili se postupalo, ili će se postupiti) lošije nego prema drugoj osobi u sličnoj situaciji

b) neizravna diskriminacija – kada se određena politika, pravilo ili način postupanja primjenjuje na jednak način prema svima, ali takvo postupanje dovodi do lošijeg učinka i stavlja u neravnopravan položaj određene osobe radi njihove rase, boje kože ili etničkog podrijetla

3. Uznemiravanje je oblik diskriminacije, a radi se o nepoželjnom ponašanju prema nekoj osobi sa svrhom zastrašivanja, ponižavanja ili narušavanja njenog samopoštovanja. Nacionalni zakoni država članica mogu precizirati koja ponašanja predstavljaju uznemiravanje.

4. Poticanje na diskriminaciju određene osobe ili skupine temeljem rasnog ili etničkog podrijetla također predstavlja oblik diskriminacije.

ČLANAK 3.

Na što se primjenjuju ova pravila:

1. Ova se Direktiva primjenjuje na sve osobe u javnom ili privatnom sektoru, uključujući i javna tijela, a odnosi se na:

a) pristup zapošljavanju (uvjeti, izbor, napredovanje, itd.)

b) pristup cjeloživotnom obrazovanju (profesionalna orijentacija, stručno usavršavanje, prekva-

- lifikacija, praktično iskustvo)
- c) uvjete rada (uključujući plaće i otkaze)
- d) organizacije radnika i poslodavaca (komore, sindikate, udruga poslodavaca i sl.)
- e) socijalnu zaštitu, socijalnu sigurnost i zdravstvenu zaštitu
- f) socijalne pogodnosti
- g) obrazovanje
- h) pristup javnim uslugama i dobrima (uključujući stanovanje)

2. Ova Direktiva ne spriječava razlike u postupanju s državljanima trećih država (država koje nisu članice EU-a), odnosno osoba bez državljanstva u odnosu na građane EU-a, a vezano za uvjete za ulazak i boravak u EU-u, odnosno druga prava koja proizlaze iz činjenice da se radi o državljanima trećih država ili osobama bez državljanstva.

ČLANAK 5.

Pozitivno djelovanje

Države članice mogu poduzimati posebne mjere radi sprječavanja ili naknade štete nastale zbog prethodnog nepovoljnog položaja povezanog s rasnim ili etničkim podrijetlom.

ČLANAK 11.

Socijalni dijalog

1. Države članice promiču suradnju između sindikata, udruga poslodavaca i svojih vlada radi suzbijanja diskriminacije i poticanja jednakosti.

2. Takva suradnja može uključivati:

- a) nadzor prakse na radnom mjestu
- b) kolektivne ugovore
- c) usvajanje kodeksa ponašanja
- d) razmjenu iskustava i dobre prakse

ČLANAK 12.

Suradnja s nevladinim organizacijama/organizacijama civilnog društva (NVO-ima/ OCD-ima):

Države članice promiču suradnju s NVO-ima/OCD-ima sukladno nacionalnim zakonima za suzbijanje diskriminacije i promicanje jednakog postupanja.

ČLANAK 13.

1. Države članice moraju odrediti nacionalna tijela koja su zadužena za promicanje jednakog postupanja i suzbijanje diskriminacije.

2. Ta tijela:

- a) pružaju objektivnu i neovisnu pomoć svim osobama žrtvama diskriminacije pri pokretanju pravnih postupaka zbog diskriminacije
- b) provode neovisna istraživanja vezana za pojave diskriminacije
- c) izrađuju neovisna izvješća o pojavama diskriminacije te pripremaju preporuke vezane za sprječavanje diskriminacije

PRAVO GRAĐANSTVA

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 20.

1. Svaka osoba koja ima državljanstvo neke države članice ujedno je i građanin EU-a (tzv. građanstvo EU-a ili „državljanstvo“ EU-a).

2. Građani Unije uživaju prava i imaju dužnosti predviđene Ugovorima. Ta su prava i obveze sljedeće:

- a) pravo slobodno se kretati i boraviti unutar granica EU-a
- b) pravo da glasuju i budu birani na izborima za Europski parlament i na lokalnim izborima u državi članici u kojoj žive
- c) pravo da ih štite diplomatska tijela bilo koje države članice u trećim državama ako njihova država nema veleposlanstvo u toj trećoj državi
- d) pravo peticije i obraćanja bilo kojoj instituciji EU-a (Europskom parlamentu, Europskom ombudsmanu, itd.) na svojem jeziku i da dobiju odgovor na tom jeziku

Navedena se prava ostvaruju u skladu s uvjetima i ograničenjima utvrđenima Ugovorima.

ČLANAK 21.

1. Svaki građanin Unije ima pravo slobodno se kretati i boraviti unutar granica EU-a.

2. Europski parlament i Vijeće mogu usvojiti dodatne odredbe radi olakšavanja ostvarivanja prava na slobodu kretanja i boravišta.

3. Radi ostvarivanja tog prava, Vijeće može, jednoglasno i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, usvojiti mjere koje se odnose na socijalnu sigurnost ili socijalnu zaštitu.

ČLANAK 22.

Ako se preseli u neku drugu državu članicu, svaki europski građanin može:

a) glasovati i biti biran na lokalnim izborima u državi u koju se doselio

b) glasovati i biti biran na izborima za članove Europskog parlamenta iz države u koju se doselio

Upozorenje: uvjeti glasovanja i kandidiranja mogu se razlikovati od države do države (primjerice, da li je glasanje obvezno, je li potrebna prethodna registracija, itd.).

SLOBODA KRETANJA OSOBA U PROSTORU SLOBODE, SIGURNOSTI I PRAVDE

SLOBODA KRETANJA

Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavlja ju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ Tekst značajan za EGP

ČLANAK 4.

Pravo izlaska:

1. i 2. Svi građani EU-a i članovi njihovih obitelji s važećom osobnom iskaznicom ili putovnicom mogu napustiti državu članicu i putovati u drugu državu članicu bez izlaznih viza.

3. Osobne iskaznice i putovnice građanima EU-a izdaju i produljuju države njihova državljanstva.

4. Putovnica važi za putovanja u sve države članice. Ako neka država nema osobne iskaznice, rok važenja

putovnica koje izdaje iznosi najmanje 5 godina.

ČLANAK 5.

Pravo ulaska:

1. Svi građani EU-a i članovi njihovih obitelji s važećom osobnom iskaznicom ili putovnicom mogu ući u državu članicu.

2. Građanima EU-a za ulazak u države članice ne treba viza. Članovi obitelji koji nisu građani EU-a moraju imati ulaznu vizu sukladno pravu EU-a ili nacionalnom pravu.

3. Član obitelji koji ima dozvolu boravka u bilo kojoj državi članici može ući u drugu državu članicu bez ulazne vize. U njihove se putovnice ne stavlja ulazni ili izlazni pečat.

4. Ako građanin EU-a ili član njegove obitelji koji nije građanin EU-a nema osobnu iskaznicu, putovnicu ili vizu, država članica mu mora dati mogućnost da nabavi dokumente ili dokaže svoje pravo na slobodu kretanja i boravišta.

5. U nekim državama članicama postoji obveza da se državi u određenom roku prijavi prisustvo na njenom teritoriju. Ako se ta obveza ne izvrši, moguće su sankcije koje moraju biti razmjerne i jednake za sve prekršitelje.

ČLANAK 6.

Pravo boravišta do 3 mjeseca:

1. Građani EU-a, uz važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu, imaju pravo boravišta u drugoj državi članici do 3 mjeseca.
2. Član obitelji koji nije građanin EU-a, a ima važeću putovnicu i u pratnji je ili se pridružuje članu obitelji koji jest građanin EU-a, također ima pravo boravišta u drugoj državi članici do 3 mjeseca.

ČLANAK 7.

Pravo boravišta dulje od 3 mjeseca

1. Svi građani EU-a imaju pravo boravišta na području druge države članice u razdoblju duljem od 3 mjeseca ako:

- a) rade ili su samozaposleni (slobodna zanimanja, vlastito poduzeće) u državi članici domaćinu, ili
- b) imaju dostatno novčanih sredstava da se ne oslanjaju na sustav socijalne pomoći države članice domaćina te imaju vlastito zdravstveno osiguranje, ili
- c) su upisani u privatnu ili javnu ustanovu (npr. fakultet) u svrhu studiranja ili strukovnog obrazovanja i imaju dostatno novčanih sredstava da se ne oslanjaju na sustav socijalne pomoći države članice domaćina te imaju vlastito zdravstveno osiguranje, ili
- d) su članovi obitelji (bračni drug, registrirani partner, dijete) u pratnji ili se pridružuju građaninu EU-a koji ispunjava uvjeta pod a), b) ili c)

2. Članovi obitelji koji nisu građani EU-a (bračni drug, registrirani partner, dijete) imaju jednaka prava kao i članovi obitelji koji jesu građani EU-a.

3. Ako građanin EU-a više ne radi ili nije samozaposlen u drugoj državi članici, zadržat će status radnika (uvjet pod 1. a) ako je:

- a) privremeno nesposoban za rad zbog bolesti ili nesreće
- b) trenutno nesvojevoljno nezaposlen (tj. nije odgovoran za nezaposlenost) nakon što je dulje od godinu dana bio zaposlen te se prijavio u uredu za zapošljavanje
- c) trenutno nesvojevoljno nezaposlen (tj. nije odgovoran za nezaposlenost) nakon što je manje od godinu dana bio zaposlen te se prijavio u

uredu za zapošljavanje (u tom slučaju status radnika i sva prava imat će najmanje 6 mjeseci)

d) krenuo na strukovno osposobljavanje (osim ako su nesvojevoljno nezaposleni, za zadržavanje položaja radnika osposobljavanje mora biti povezano s prethodnim zaposlenjem)

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 45.

1. Svi radnici imaju slobodu kretanja na području EU-a.

2. Zabranjena je diskriminacije na temelju državljanstva među radnicima iz država članica u vezi sa zapošljavanjem, primicima od rada i ostalim uvjetima rada i zapošljavanja.

3. Sloboda kretanja uključuje:

- a) prihvaćanje ponuda za zaposlenje
- b) slobodu kretanja radnika radi prihvaćanja poslova na području EU
- c) boravak u državi članici za vrijeme i nakon prestanka zaposlenja, uz poštivanje nacionalnih zakona država članica

U nekim slučajevima mogu postojati ograničenja zbog javnog interesa, sigurnosti ili zaštite zdravlja ljudi.

4. Ova se prava ne primjenjuju na zapošljavanje u javnim službama.

ČLANAK 47.

Države članice imaju zajednički program poticanja kretanja mladih radnika.

ČLANAK 53.

1. U svrhu pristupa samozapošljavanju (slobodne profesije, osnivanje vlastitih poduzeća) države članice međusobno priznaju diplome, svjedodžbe i ostale dokaze o formalnim kvalifikacijama.

2. Obavljanje medicinske, farmaceutske te njima srodnih profesija ovisi o usklađivanju uvjeta njihovog

obavljanja u različitim državama članicama.

e) mjere za ukidanje svih kontrola pri prijelazu unutarnjih granica EU

SCHENGENSKI PROSTOR

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 67.

1. EU je područje slobode, sigurnosti i pravde. EU poštuje temeljna ljudska prava i različite pravne sustave država članica.

2. EU osigurava da nema graničnih kontrola unutar Schengenskog prostora, kao i zajedničku politiku azila, imigracije i nadzora nad vanjskim granicama utemeljenu na solidarnosti između država članica.

3. EU provodi mjere za sprječavanje i suzbijanje kriminaliteta, rasizma i ksenofobije, kao i mjere za koordinaciju i suradnju između policijskih i pravosudnih tijela država članica.

4. Svaki građanin ima pravo pristupa pravosuđu u svim državama članicama.

ČLANAK 77.

1. Unija razvija politike čiji je cilj:

- osiguranje prijelaza unutarnji granica bez kontrole
- učinkovitog nadzora vanjskih granica
- postupno uvođenje zajedničkog sustava nadzora vanjskih granica

2. Europski parlament i Vijeće zajedno donose:

- zajedničku politiku viza i drugih dozvola za kratkotrajni boravak
- mjere vezane uz kontrolu osoba koje prelaze vanjske granice EU
- uvjete pod kojima državljani trećih zemalja mogu slobodno putovati unutar Unije tijekom kraćeg razdoblja EU
- sve mjere koje su potrebne za postupnu uspostavu zajedničkog sustava upravljanja vanjskim granicama

Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (kodificirani tekst)

ČLANAK 22.

Prelazak unutarnjih granica:

Unutarnje granice EU-a mogu se prijeći na bilo kojem mjestu bez provođenja granične kontrole osoba bez obzira na njihovo državljanstvo.

ČLANAK 25.

Države članice mogu ponovno uvesti nadzor državne granice (na svim ili na nekim dijelovima svojih granica), ali samo privremeno, u ograničenom vremenskom razdoblju te samo u iznimnim okolnostima.



SOCIJALNA POLITIKA

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 151.

Socijalna politika EU i država članica uključuje:

- poštivanje temeljnih socijalnih prava
- promicanje zapošljavanja
- poboljšanje životnih i radnih uvjeta radi postizanja odgovarajuće socijalne zaštite
- dijalog između poslodavaca i radnika
- razvoj ljudskih potencijala radi ostvarenja trajne visoke stope zaposlenosti
- borbu protiv isključenosti

A pri tome se poštuju različiti oblici nacionalnih praksi i osigurava konkurentnost gospodarstva EU.

OBRAZOVANJE, STRUKOVNO OSPOSOBLJAVANJE, MLADI I SPORT

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 165.

1. Unija doprinosi razvoju kvalitetnog obrazovanja i sporta poticanjem suradnje među državama članicama. EU će osmisлити programe i aktivnosti (primjerice, Erasmus+), ali države članice su samostalne u stvaranju svojeg obrazovnog sustava.

2. Djelovanje EU-a usmjerno je na:

- razvoj europske dimenzije u obrazovanju, oso-

bito nastavom i popularizacijom jezika država članica

- poticanje mobilnosti studenata i nastavnika
- poticanje akademskog priznavanja istovrijednosti diploma, kao i trajanja studija u državama članicama
- promicanje suradnje između obrazovnih vlasti i ustanova
- razmjenu informacija i iskustava među obrazovnim sustavima
- razvoj programa razmjene mladih i mjere poticanja mladih na aktivno građanstvo
- poticanje razvoja obrazovanja na daljinu
- razvijanje europske dimenzije u sportu promicanjem pravednosti i otvorenosti na sportskim natjecanjima
- promicanje suradnje među tijelima odgovornima za sport
- zaštitu tjelesnog i moralnog integriteta sportaša i sportašica

3. EU i države članice podupiru suradnju s trećim državama i međunarodnim organizacijama koje djeluju u području obrazovanja i sporta, osobito s Vijećem Europe.

ČLANAK 166.

1. EU provodi politiku strukovnog obrazovanja (tzv. VET politika, od engl. "Vocational Education and Training") kojom podupire države članice, ali države članice ostaju odgovorne za sadržaj i organizaciju osposobljavanja.

2. Djelovanje EU-a ima za cilj:

- olakšati prilagodbu industrijskim promjenama strukovnim osposobljavanjem i prekvalifikacijom
- unaprijediti početno i trajno strukovno osposobljavanje kako bi se omogućilo (ponovno) uključivanje radnika na tržište rada
- olakšati pristup strukovnom osposobljavanju te poticati mobilnost nastavnika i polaznika, a osobito mladih ljudi
- poticati suradnju ustanova za obrazovanje/ osposobljavanje i poslodavaca
- poticati razmjenu informacija i iskustava među

sustavima strukovnog osposobljavanja država članica.

3. EU i države članice podupiru suradnju s trećim državama i međunarodnim organizacijama koje djeluju u području strukovnog osposobljavanja.

OKOLIŠ

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 191.

1. EU politika vezana za okoliš usmjerena je na:

- a) očuvanje, zaštitu i poboljšanje kvalitete okoliša
- b) zaštitu ljudskog zdravlja
- c) poticanje racionalnog korištenja prirodnih resursa
- d) promicanje globalnih mjera potrebnih za borbu protiv klimatskih promjena

2. Imajući u vidu različite prilike u različitim regijama EU-a, politika EU-a osigurat će da oni koji nanesu štetu okolišu plate te da štetu poprave, odnosno vrate okoliš u prvobitno stanje.

3. EU politika vezana za okoliš uzima u obzir:

- a) znanstvene i tehničke podatke
- b) uvjete okoliša u različitim regijama Unije
- c) analizu troškova i koristi
- d) uravnotežen socijalno-gospodarski razvoj regija EU-a

4. EU i države članice surađuju s trećim državama te međunarodnim organizacijama koje se bave okolišom. Države članice mogu i same pregovorati u okviru međunarodnih tijela te samostalno sklapati međunarodne ugovore.

EURO

Ugovor o Europskoj uniji

ČLANAK 3.

[...]

4. EU ima zajedničku ekonomsku i monetarnu politiku, a zajednička valuta je euro.

[...]

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

ČLANAK 11.

1. Sukladno načelu otvorenog tržišnog gospodarstva sa slobodnim tržišnim natjecanjem, ekonomska politika EU-a temelji se na:

- a) bliskoj koordinaciji ekonomskih politika država članica
- b) unutarnjem tržištu
- c) određivanju zajedničkih ciljeva

2. Neke od aktivnosti EU-a jesu jedinstvena valuta (euro), jedinstvena monetarna politika i politika deviznog tečaja s glavnim ciljem održavanje stabilnosti cijena i podržavanja općih ekonomskih politika u EU-u.

3. Države članice i EU moraju se pridržavati sljedećih općih načela:

- a) stabilne cijene
- b) sigurne javne financije i valuta
- c) održiva platna bilanca



ZAKLJUČAK

Dragi/a čitatelju/ice, nadamo se da ti je ova publikacija uistinu jednostavna i laka za korištenje. Nadamo se da su ti ove teme i članci razumljiviji i da će ti pomoći u kretanju kroz europske zakone i propise u budućnosti. Također, nadamo se da smo uspjeli prevesti „pravni“ jezik Europske unije na način koji ga čini opipljivim, stvarnim i primjenjivim za tebe.

Neka ti ova publikacija bude prvi korak u traženju i ostvarivanju vlastitih prava, a uz to i alat za pomoć drugima koji možda ne znaju odakle krenuti.

Putovanja, zaposlenje, sigurnost, novac i okoliš teme su koje ispunjavaju svakodnevni život, a nismo ni nabrojali sve druge važne teme! Vjerujemo da se prepoz-

naješ u našim člancima i da Europska unija nije „tamo negdje“ daleko od tebe, već se njeni tragovi vide u tvom svakodnevnom životu, školama, radnim mjestima, jednostavnim ili manje jednostavnim mogućnostima putovanja izvan zemlje u kojoj živimo i u mnogim drugim aspektima.

Stoga se nadamo da je ovo početak tvog EU putovanja kroz prava i privilegije, ali i obveze i dužnosti. I ono što ti na kraju želimo reći je da svi ti zakoni služe i štite nas, ali ne zaboravi da ti također imaš moć oblikovati i mijenjati živote u Europskoj uniji.

Svaki zakon, propis, postupak, uvjet, smjernica ili praksa.

Mjere

Suglasnost svih ljudi u nekoj skupini. To je sustav glasovanja u kojem svi članovi moraju glasati pozitivno za neku odluku da bi ona bila usvojena. U kontekstu Europske unije, ako ugovori traže jednoglasnost, to znači da se sve države članice moraju složiti da bi odluka bila usvojena. Vijeće glasuje jednoglasno o određenim osjetljivim pitanjima.

Jednoglasnost

Kvalificirana većina

U Europskom se vijeću oko 80% zakonodavnih prijedloga usvaja kvalificiranom većinom. Ona se još naziva i „dvostruka većina“.

Prilikom glasovanja kvalificiranom većinom, svaki ministar glasa ZA, PROTIV ili se suzdržava od glasovanja. Budući da se broj ljudi koje predstavlja pojedini ministar razlikuje ovisno o broju stanovništva države članice iz koje dolazi taj ministar, „dvostruka većina“ je osmišljena kako bi odluke bile donesene na pravičan način. Odluka se donosi glasovima najmanje 55% država članica EU-a (15 od 27), a koji glasovi ujedno predstavljaju najmanje 65% ukupnog stanovništva EU-a (oko 447 milijuna).

Vanjske granice EU

Vanjske granice EU-a su kopnene granice države članice (uključujući i granicu koja je na rijeci ili jezeru) te morske granice države članice prema trećim državama tj. državama koje nisu članice EU-a.

Najmanji broj članova nekog tijela koji moraju biti prisutni da bi se moglo valjano odlučivati. U Europskom parlamentu kvorum postoji ako je prisutna jedna trećina članova.

Kvorum

Obična većina

Ako više od pola država članica glasa ZA, prijedlog je usvojen. U Europskom vijeću obična većina znači pozitivan glas većine njegovih članova (s obzirom da EU ima 27 država članica, trenutno je to 14). Obična većina ne računa se u odnosu na konkretno glasovanje, već uvijek iznosi polovicu broja država članica plus još jedna, dakle 14. Države članice mogu se suzdržati od glasovanja.

Međunarodno partnerstvo 27 država (one se primarno nalaze u Europi) koje upravlja zajedničkim gospodarskim, socijalnim i sigurnosnim politikama. EU je ustanovljena Ugovorom iz Maastrichta 1993. godine.

Europska unija (EU)

Ugovori

Ugovori EU-a su obvezujući sporazumi između zemalja članica EU-a. Ugovori utvrđuju ciljeve EU-a, pravila za institucije EU-a, način donošenja odluka i odnos između EU-a i njezinih zemalja članica.

Zakonodavna (o)vlast

Vlast koja može donositi nove zakone, mijenjati postojeće zakone ili ih odbijati. Glavno odlučujuće

tijelo EU-a je Vijeće Europske unije. Vijeće zajedno s Europskim parlamentom ima zakonodavnu ovlast, tj. ovlast donošenja, izmjene ili odbijanja zakona koje predlaže Europska komisija.

Opće slaganje, zajedničko mišljenje.

Konsenzus

Obvezati vladu

U ime vlade preuzeti neku obvezu.

Vlast koja svake godine utvrđuje prihode i rashode EU-a. Europski parlament dijeli proračunsku ovlast s Vijećem Europske unije.

Proračunska (o)vlast

Djelovati kao predsjednik na nekom sastanku ili u nekoj raspravi, upravljati postupkom i sadržajem sastanka.

Predsjedavati (primjerice, Vijećem)

Ugovori (Osnivački ugovori)

Osnivački ugovori EU-a su pravno obvezujući sporazumi između država članica EU-a. Njima su utvrđeni ciljevi EU-a, uspostavljene institucije EU-a, određen način donošenja odluka te regulirani odnosi između EU-a i država članica. Postoje dva Osnivačka ugovora: UEU (Ugovor o Europskoj Uniji) i UFEU (Ugovor o funkcioniranju Europske Unije), a EU ima i Povelju temeljnih prava.

Izvršavati proračun

Postupak trošenja dogovorenog proračuna u određenom vremenskom razdoblju, uključujući nadziranje, prilagodbe i izvještavanje o trošenju.

Na način ili do stupnja u koji se ne može razumno sumnjati; nema razloga za sumnju u nešto.

Izvan (razumne) sumnje

Temeljna prava i slobode pripadaju svima u EU-u. Prava se dijele na osobna, građanska, politička, gospodarska i socijalna. Ona pripadaju svima, neovisno o tome odakle je neka osoba, u što vjeruje ili gdje živi. Ovim se pravima ostvaruju važna načela poput dostojanstva, pravednosti, poštovanja i jednakosti. Njima su postavljeni standardi našeg života i rada u EU-u. EU ih je upisala u Povelju temeljnih prava što znači da su ona obvezna za sve države članice i one ih moraju poštivati.

Temeljna prava

Gospodarstvo koje ostvaruje rast, prihode i dobrobit.

Gospodarska konkuretnost jedan je od ključnih političkih prioriteta EU-a.

Konkuretnost

Diskriminacija

Diskriminacija je kada netko s osobom postupa različito, nepravedno ili lošije zbog osobne karakteristike.

Europski ombudsman postupa po pritužbama na loše postupanje institucija, tijela, ureda ili agencija EU-a. Pritužbe mu podnose građani ili rezidenti EU-a te skupine ili poduzeća sa sjedištem u EU-u.

Europski ombudsman

Neizravna diskriminacija postoji kada se s nekom osobom postupa na jednak način kao i s drugim osobama,

no to ima lošiji učinak na tu osobu zbog njenih osobnih svojstava. Tako, primjerice, neka školska politika može biti na jednak način primijenjena na sve, ali je posljedica toga da je učenik s invaliditetom stavljen u nepovoljniji položaj.

Neizravna diskriminacija

NVO

Nevladina organizacija (NVO, naziva se još i organizacija civilnog društva, OCD) je skupina ljudi koji rade zajedno, ali nisu povezani ni s jednom vladom. NVOi su često neprofitne organizacije što znači da njihov cilj nije stvaranje profita, već zalaganje za zajedničke interese i ciljeve.

Nevladina organizacija (NVO, naziva se još i organizacija civilnog društva, OCD) je skupina ljudi koji rade zajedno, ali nisu

Program EU-a koji pruža podršku obrazovanju, osposobljavanju, mladima te promiče sport. Njime se pruža mogućnost da preko četiri milijuna sudionika studira, sudjeluje u osposobljavanju, stječe iskustvo ili volontira izvan svoje države.

Program Erasmus+

Izravna diskriminacija

Izravna diskriminacija je nepravedno postupanje s jednom osobom ili sa skupinom osoba.

Europski parlament

Europski parlament je parlament Europske unije. Građani EU-a biraju njegove članove svakih

pet godina. Europski je parlament jedna od dvije institucije EU-a koja ima zakonodavnu ovlast. No, iako Europski parlament može izmijeniti postojeće zakone, on ne može izraditi prijedlog i usvojiti novi zakon. Za to mu je potreban zakonodavni prijedlog Europske komisije, kojoj se može obratiti sa zahtjevom da takav prijedlog pripremi. Europski se parlament sastaje na dvije lokacije: Strasbourg (Francuska) i Brisel (Belgija). Njegovi se članovi nazivaju kraticom MEP (članovi parlamenta, od engl. Members of the European Parliament).

Europsko vijeće okuplja vođe država članica koji odlučuju o političkoj agendi EU-a. Ono predstavlja najvišu razinu političke suradnje među državama članicama EU-a. Sastaje se u Brisel (Belgija). Njegovi su članovi šefovi država ili vlada država članica EU-a.

Europsko vijeće

Sjednica

Sastanak određene skupine ljudi koji su članovi nekog tijela.

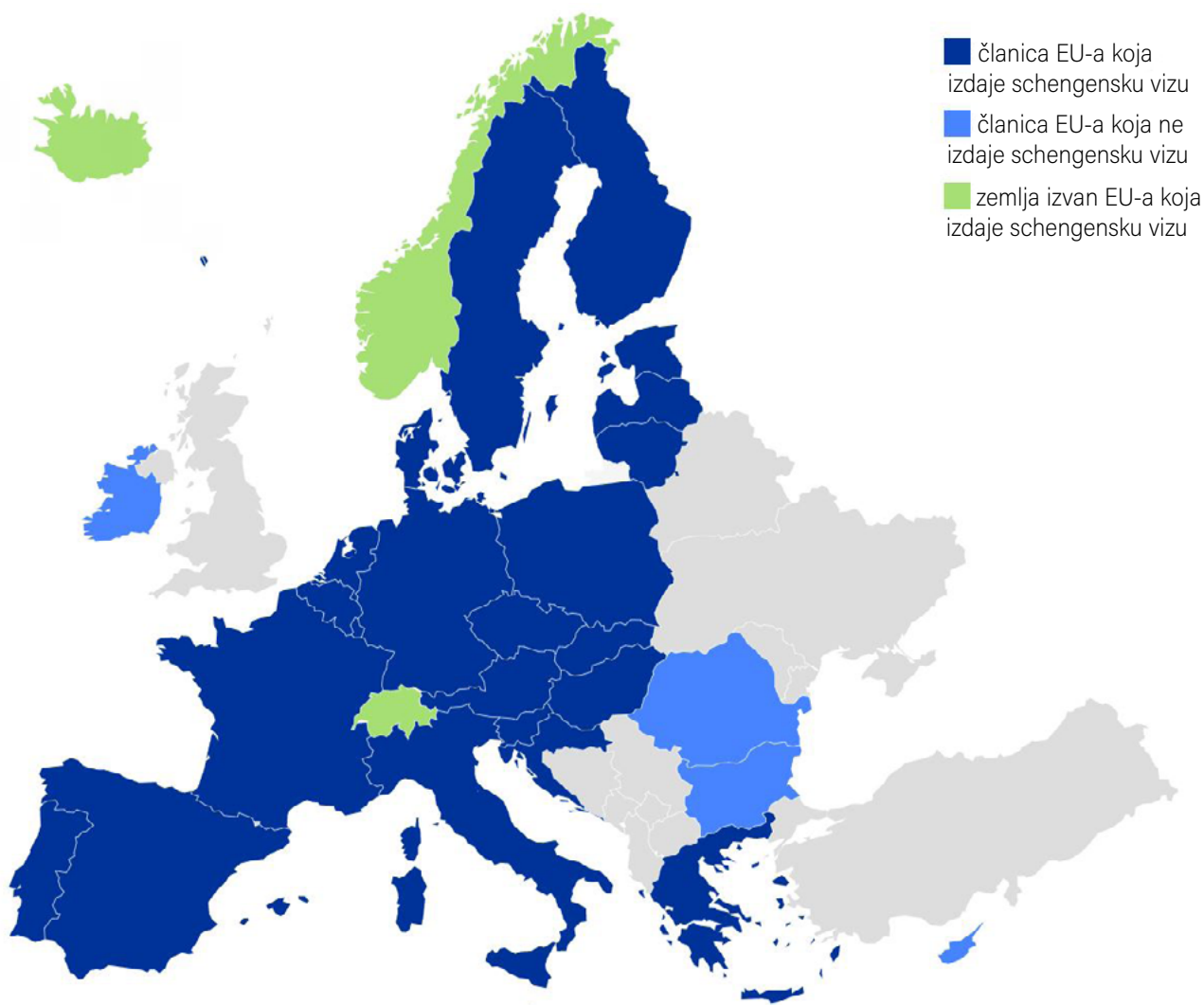
Schengenski prostor obuhvaća 27 europskih država koje su službeno ukinule kontrolu

Schengenski prostor

putovnica i druge oblike granične kontrole na svojim međusobnim granicama. Važno: iako se radi o istom broju država (27), nisu sve države članice EU-a ujedno i dio Schengenskog prostora. Države EU-a koje nisu dio Schengenskog prostora su Bugarska, Cipar, Irska i Rumunjska, a Schengenski prostor obuhvaća četiri države europskog kontinenta koje nisu ujedno i članice EU-a: Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska.

Izvorni je koncept obrazovnih politika Vijeća Europe (Najstrijaja je europska organizacija sa sjedištem u Strasbourgu, osnovana 5. svibnja 1949. u Londonu. Uključuje 46 država članica od kojih su 27 članice EU-a. Sve države članice Vijeća Europe potpisale su Europsku konvenciju o ljudskim pravima, međunarodni ugovor kojemu je cilj zaštita ljudskih prava, demokracija i vladavina prava) i Europske unije. Radi se o načelu obrazovnih sustava kojim se potiče razumijevanje šireg europskog konteksta i proširuje obrazovna perspektiva, otvaraju novi obzori globalnog načina razmišljanja i međukulturalnog razumijevanja.

Europska dimenzija u obrazovanju



Sastoji se od nacionalne i međunarodne koordinacije i suradnje relevantnih vlasti i tijela koja su uključena u upravljanje granicama i trgovinom, a u cilju uspostave učinkovitog i koordiniranog upravljanja granicama.

Integrirani sustav upravljanja

Stručno osposobljavanje (kratica VET, od engl. Vocatio-

nal Education and Training) široki je koncept strukovnog osposobljavanja. Uobičajeno se pod ovim pojmom na europskoj razini podrazumijevaju svi oblici pripreme polaznika za poslove manualne ili praktične naravi tj. tradicionalno ne-akademsko obrazovanje. Radi se o osposobljavanju u potpunosti povezanim s konkretnim zanatom, strukom ili praksom.

Stručno osposobljavanje

Načelo solidarnosti

Na njemu se temelji suradnja između država članica EU-a, kao i način odlučivanja o pojedinim pitanjima.

Pojam se odnosi na kombinirani učinak kamatnih stopa (kamatna komponentna monetarnih uvjeta) i deviznog tečaja (tečajna komponenta monetarnih uvjeta).

Monetarni uvjeti (euro)

Politika deviznog tečaja (euro)

Fiksni tečaj konverzije između eura i nacionalne valute neke države članice dogovoren je za svaku državu. Tečaj smije fluktuirati do +/-15% od utvrđenog fiksnog tečaja.

IZVORNE ODREDBE

Ugovor o funkcioniranju Europske unije



Ugovor o Europskoj uniji

Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavljaju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ Tekst značajan za EGP

DIREKTIVA VIJEĆA 2000/78/EZ
od 27. studenoga 2000. O uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja

Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (kodificirani tekst)

DIREKTIVA VIJEĆA 2000/43/EZ
od 29. lipnja 2000. O provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo

READY PROJEKTI PARTNERI



Empowering
young people

YES Forum, EU

yes-forum.eu

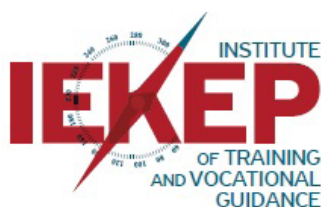
Kontakt: Annett Wiedermann,
annett.wiedermann@yes-forum.eu



Framework Filmagentur, Njemačka

framework-film.de

Kontakt: Robin Höft,
robin@framework-film.de



Institute of Training and Vocational Guidance - Lifelong Learning Centre, Grčka

iekep.gr

Kontakt: Lilika Trikalinou,
lilika@iekep.gr



Forum za slobodu odgoja, Hrvatska

fso.hr

Kontakt: Mario Bajkuša,
mbajkusa@fso.hr

pistes olidaires

Pistes-Solidaires, Francuska

pistes-solidaires.fr

Kontakt: Mathieu Decq,
mathieu@pistes-solidaires.fr

Zefiro

Zefiro Società Cooperativa Sociale, Italija

cooperativazefiro.it

Kontakt: Mirco Trielli,
mirco.trielli@gmail.com

„READY: pristupačniji europski jezik za mlade“ (ugovor broj: 2021-1-DE04- KA220-YOU-000028868) partnerstvo je suradnje sufinancirano sredstvima u okviru programa Erasmus+: Mladi te koordinirano od strane organizacije YES Forum iz Njemačke. Za više informacija o projektu molimo posjetite web stranicu: <https://www.yes-forum.eu/our-work/projects/ready-raising-eu-awareness-through-accessible-documents-for-youth/> ili nam se javite.

Svibanj 2023.



**Sufinancira
Europska unija**

Sufinancirano sredstvima programa Europske unije Erasmus+. Ova publikacija izražava isključivo stajalište njenih autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.